

Frágreiðing frá Búskaparráðnum

LAGT TIL RÆTTIS EIRIKUR LINDENSKOV

Mæla til umsetiliga fiskirættindi

Í gjár kom frágreiðingin frá Búskaparráðnum um búskapargongdina 1997.

Nevndin sigur, at tey búskaparligu hagtølini vísu í 1996 sum heild framgongd.

Fráflytingin var fyrri fyrstu ferð í átta ár minni enn tilflytingin, lónarút-

gjaldingarnar øktust í so at siga øllum vinnugreinum, landingar til føroyskar fiskakeyparar øktust, toska- og hýsufiskiskapurin við Føroyar vaks munandi, innflutningurin av tilfari til vinnuvirksemi øktist, nýtslan hjá húsarhaldumunum - ikki minst av bilum øktist,

gjaldsjavnin hevði avlop, úttanlandsskuldin er minkað munandi og landskassin og kommunurnar finga munandi betri figgarlig úrlit enn árin frammanundan.

Búskaparliga afturgongdin byrjaði í 1989 og var í hæddini í 1992 og 1993. Tey fyrstu tekinini til, at aft-

urgongdin var við at vera av, komu longu í seinnu helvt av 1994.

Hagtølini, sum eru tøk fyrri fyrsta part av 1997 vísa, at framgongdin heldur fram, hóast hon ikki er eins stór og víttfevnandi í samfelagnum sum í 1996.

Hóast hetta, eru útlitini

fyrri tey komandi árin heldur ivingarsom, fyrst og fremst orsakað av støðuni innan fiskivinnuna, sigur Búskaparráðið, sum mælir til at fylgja tilráðingini frá ICES um niðurskurð í fiskiskapinum.

Búskaparráðið mælir eisini til - fyrri at fáa eina skjóta

og lætta tillaging av flotunum, at fiskirættindi gerast umsetiliga.

Grundað á tey vánaligu útlitini fyrri fiskiskapin við Føroyar verður eisini mælt til, at landskassi og kommunur føra eina sera varnan figgarpolitikk.

Ásanna ikki týdningin av effektivum fiskiflota

Politiska búskaparliga kjakið snýr seg í ov stóran mun um fiskirættindi hjá teim ymsu skipabólkunum og økjum í landinum, heldur Búskaparráðið, sum ávarar politikarar um at lata seg tøla av dreyminum um eina møguliga oljuvinnu

Búskaparráðið sigur, at tær ábendingar, sum kunnu fáast um raksturin hjá fiskiskapiflotanum, benda á, at raksturin er batnaður munandi tey seinastu 2-3 árin, men at batin framvegis ikki er nóg stórur til at tryggja stórvægis avlop til avskrivningarnar.

Henda myndin gerst uppáftur greiðari, tá ið hugsað verður um, at í lógustudulin stendur sum inntøka á roknskapinum, meðan minstløn og dagstundir ikki standa sum útreiðslur.

Tað er órógvandi, at fiskiskapiflotin ikki ber seg, hóast fiskiskapurin - ikki minst eftir toski og hýsu - hevur verið so sera góður. Tað er alneyðugt at taka stig til at tryggja, at flotin ber seg. Skal ein fáa tað mesta burtur úr føroyska búskapinum, má samstarvast um at fáa skipanina innan fiskivinnuna at virka eftir ætlan. Fæst skipanin at virka, eru

útlitini til búskaparliga framgongd væl stórr enn tey annars høvdu verið.

- Ein búskaparliga effektiv hovuðsvinna er ein fortreyt fyrri, at onnur sera týðandi mál kunnu røkka.

- Endurnýgging av flotanum. Ein írotreyt fyrri at kunna endurnýggja flotan er, at fiskivinnan kastar nóg nóg av sær. Ein fær ikki eitt gott úrlit av at veita stuðul til endurnýgging av flotanum, um ein ikki tryggja lønsemi í rakstrinum, annars bera tey nýggju skipini seg kortini ikki - og tey verða helst tey fyrstu, ið verða seld av landinum.

- Iløguhugur og vága-fýsni. Um flotin kastar nóg av sær, so verður áhugi fyrri at gera iløgur í skip.

- Stórri eginpeningur. Um flotin kastar nóg av

sær, so verður áhugi fyrri at lata vinnuna forrenta kapitalin heldur enn við passivari iløgu.

- Góðar manningarhýrur. Um flotin ikki er búskaparliga effektivur, so verður ov lítið til manningarnar. Tað, sum darvar búskaparliga effektivitetin hjá flotanum, er ikki so nóg kostnaðurin av at reka fiskiskap, men í væl stórr mun, at virðið av veiðini hjá hvørjum báti er ov lítið - fyrst og fremst tí tann fiskið nógðin hjá hvørjum báti er ov lítið.

- At tilfeingisrentan ikki fer fyrri skeyti. Um kapasitetin í flotanum er ov stórur, fer tilfeingisrentan til at gjalda olju, hýrur og aðrar rakstrarútreiðslur til tey skip, sum eru til avlops. Um hon fer fyrri skeyti, kann hon vera vit til at styrkja fiskivinnuna og kanska aðrar vinnur figgarliga. Hon kann eisini hugsast at kunna gera nýttu í samfelagnum upp á annan hátt, t. d. kann hon kanska geva møguleika fyrri at lækka skattatrysti.

- At flest møgulig fiskasløg kunnu koma til sættis. Um skipini bera seg, so kunnu fiskasløg, sum ikki geva so høgan

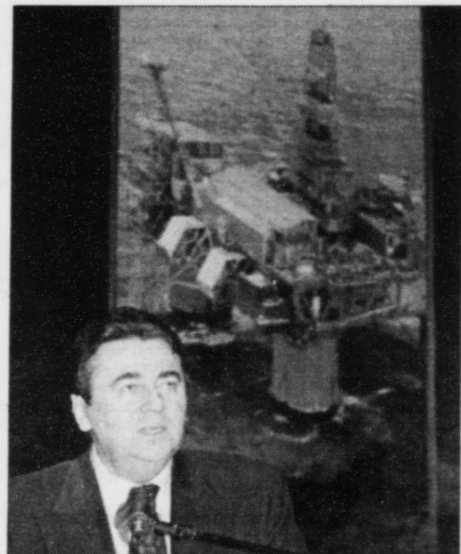
prís betri nýtast sum iskoyti til rakstur.

- At fiskavirkini bera seg. Ein búskaparliga veikur floti fer ofta eftir lötuvinningi, eitt nú við at royna at dúva upp á lötuvinning.

- Byggja upp aðrar alternativar vinnur. Hugburðurin í hovuðsvinnuni hevur stóran týdning fyrri hugburðin í samfelagnum øllum, og við at sleppa av við yvirkapasitet í fiskivinnuni kunnu dugnalig fólk úr fiskivinnuni verða við at byggja nýggjar vinnur upp. Óbeinleis hevur effektivitetin í hovuðsvinnuni týdning fyrri kappingarførið í øllum samfelagnum.

Tað er tikið ein sera týðandi partur av kjakinum, hvørt skipanin fyrri fiskivinnuna tryggjar rentabilitet í fiskivinnuni, sigur Búskaparráðið.

Politiskt búskaparliga kjakið í dag víður fyrst og fremst spurningin um fiskirættindi hjá teim ymsu skipabólkunum og økjum í landinum. Tað tykst ikki at ásanna týdningin av einum effektivum fiskiflota. Helst er hetta orsøkin til, at politiska skipanin ikki tekur ta stóra stíð, sum skal til fyrri

Búskaparráðið ávarar ímóti, at vit lata okkum tøla av møguligum oljuinntøkum

at fremja skilagóð tiltøk innan fiskivinnuna.

Útlitini til at finna olju á føroyskum øki gera kanska, at politiska hugsanin er, at tørvurin á at gera nakað veruligt við hesar trupulleikar verður minni, helst tí ein vónar, at oljan fer at hava við sær, at møgulig mistøk ikki fáa so álvarsligar avleiðingar. Av fleiri orsøkum er hesin hugsunnarháttur ikki skilagóður. Fyrri tað fyrsta er tað alt ov vánaligt at grunda tann ferdá politikkinn á sera óvissar framtíðarinntøkur. Fyrri tað næsta

liggja møguligar oljuinntøkur ov langt frammi í tíðini til, at tær kunnu loysa dagsins trupulleikar. Fyrri tað triðja verða trupulleikarnir uppáftur truplari - kanska ómøguligir - at loysa, um teir ikki verða loystir, tá ið teir verða ásannaðir. Og síðst, men ikki minst, er tað av ovurstórum týðningi, at stílað verður ímóti, at allar vinnur - eisini fiskivinnan - skulu verða sjálvbjargnar, hóast møguligar oljuinntøkur.

Krøvini frá ICES kosta 250 mió kr

Búskaparráðið mælir til, at vit fylgja tilráðingini frá ICES, sum mælir til munandi niðurskurð í fiskiskapinum undir Føroyum. Verður tilráðingin fylgd, minkar útflutningsvirði okkara við 250 milliónum krónum

Í tí seinasta tilmælinum frá ICES verður mælt til munandi niðurskurð í veiðini undir Føroyum eftir nøkrum av teimum mest týðandi fiskasløgum, sigur Búskaparráðið í frágreiðing

síni.

— Sostatt verður mælt til, at fiskiskapurin eftir toski verður í mesta lagi 23-27.000 tons. Eftir Úpsa í mesta lagi 10.000 tons. Hýsufiskiskapurin verður

hildin at verða á lívfrøðiliga burðardýggjum støði, um veiðitrystið er sum nú, t. e. fiskið verður um 10.000 tons.

Tilráðingin frá ICES er grundað á, at fiskifrøðingar vænta, at fiskastovrnarir við Føroyar fara at minka munandi, um veiðitrystið ikki verður linkað. fiskifrøðingar mæla til eitt meira javnt tryst, sum ikki er ov høgt. Sambært teirra metingum, kann samfelagið kortini fáa meira úrtøku úr sjónum, enn eitt ov høgt veiðitryst gevur. Sæð frá

einum búskaparligum sjónarmiði, hevur tann skiftandi úrtøkan, sum friur fiskiskapur hevur við sær, sera óhepnar fylgjur, tí óvissan ger tað sera trupult fyrri vinnuna at gera ætlanir yvir longri tíðarskeið. Hesar skiftandi umstøður hjá hovuðsvinnuni ávirka allar partar av samfelagnum. Nógð hevði verið unnið, um búskapargongdin var eitt sindur javnari.

Sambært tilráðingini eigur fiskiskapurin undir Føroyum ikki at vera meira enn tilsamans uml. 70.000 tons,

av hesum kunnu føroyingar fiska uml. 65.000 tons ella umleið tað sama sum í 1994, ið var eitt av teimum vánaligast fiskiárunum. Viðrið av veiðini kann tó kortini roknað at gerast frægari enn í hesum árinum, tí parturin av toski og hýsu er munandi øktur.

Um fiskiskapurin skal minka við uml. 15.000 tons av toski, 7.000 av upsa og 3.000 tons av øðrum fiskasløgum, merkir tað, at avreiðingarvirðið minskar við uml 175 mió krónum. Útflutningsvirðið minskar við

hesari upphædd, um ein roknað við, at niðurskurðurin í fiskiskapinum hevur við sær, at útflutningurin av óvirkaðum fiski minskar til svarandi. Um ein roknað við, at minkingin hevur við sær, at fiskavirkini fáa til svarandi minni nógð til virkingar, so minskar útflutningsvirðið við út ímóti 250 mió. krónum.